

перетравило Голодомор і геноциди щонайменше тричі за останні сто років» [1, с. 106].

Ольга Карі майстерно працює з деталями, репортажні елементи доповнюються есеїстичними міркуваннями й рефлексіями, синтезуючи розповідь, опис і роздум, авторка створює цілісну психологічну картину переживання війни в тилу, і саме жіночий досвід постає тут надзвичайно цінним.

Отже, продовжуючи працювати над темою тилового досвіду війни, авторка порушує теми гендерної рівності, дискримінації, знецінення, толерантності, які залишаються актуальними для українського суспільства.

Література:

1. Карі О. Та що ти знаєш про війну?! Київ : Ще одну сторінку, 2024. 432 с.

2. Свалова М. Книжка Ольги Карі «Життя посеред життя» (2022): особливості створення «автобіографічного» образу війни. *Соціальні комунікації в умовах глобалізаційних процесів: стан, тенденції, перспективи* : збірник тез за матеріалами Міжнародної наукової конференції (м. Тернопіль, 16–17 червня 2023 року). Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2023. С. 54–56.

3. Улюра Г. Що ти знаєш про війну? Наголос на «ти». Актуальна українська репортажна проза. *Читомо*. URL: <https://chytomo.com/shcho-ty-znaiesh-pro-vijnu-naholos-na-ty-aktualna-ukrainska-reportazhna-proza/> (дата звернення: 23.05.2024).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-400-2-7>

МІЛІТАРНІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ ЕКОЖУРНАЛІСТИКИ

Яблонський М. Р.

*кандидат наук з соціальних комунікацій,
доцент кафедри соціальних комунікацій
Волинського національного університету
імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

Виклики сучасної екожурналістики насамперед визначаються мілітарним чинником. Наукові засади та юридична основа природоохоронної діяльності, просвітницькі функції цієї галузі ЗМК,

важливість економічного аспекту, проблема екоциду, – все це в умовах війни актуалізовано проблемою безпеки. Тим більше, що рф ігнорує міжнародне гуманітарне право. Використання ворогом забороненої хімічної зброї, зокрема фосфорної, радіаційна небезпека у зв'язку з окупацією Запорізької АЕС (до 31 березня 2022 р. – і Чорнобильської), ядерний шантаж рф, ураження ТЕЦ та промислового комплексу України, захист цивільного населення, наслідки підриву Каховської ГЕС (економічний складник; відновлення екосистеми), забруднення повітря, земельних і водних ресурсів унаслідок воєнних дій, вплив стану замінованої території на довкілля та ін. – ці та інші проблеми сучасної екожурналістики в центрі уваги численних матеріалів ЗМК. І кожна з означених проблем є комплексом багатьох складників, що в сукупності своїй доводять геополітичний вимір сучасної екологічної журналістики.

Загальновідомо, що в екожурналістиці важливою є оперативність поширення актуальної інформації, а популярний виклад матеріалу вимагає насамперед співпраці з науковцями. В умовах війни такі завдання ускладнюються тактичними чи стратегічними аспектами ведення бойових дій та дуже часто масштабами.

Екотема в ЗМК переважно має новинний характер, недостатність аналітичних матеріалів, як правило, компенсується інтерв'ю з фахівцями галузі. Протягом 2022–2023 рр. «Інтерньюз-Україна» реалізувала низку проєктів, завдання яких – популяризація серед медіа важливості висвітлення впливу війни на довкілля: онлайн-дискусія для регіональних журналістів «Екологічні хроніки: як російське вторгнення впливає на довкілля України» (19 травня 2022 р.); навчальна програма «Екологічні хроніки війни: зафіксувати, дослідити, розповісти» (14, 16, 21 лютого 2023 р.); освітня програма з екожурналістики за підтримки Програми розвитку ООН (ПРООН) – навчальний курс «Екожурналістика без сміття» (13 березня – 7 квітня 2023 р.) [14].

Окремі складники проблеми проаналізовано у статтях Л. Мялковської, Л. Жванії, І. Войтенко [12], М. Яблонського [17; 18] та ін.

Маємо на меті простежити основні тенденції розвитку української екожурналістики в сучасних умовах війни з рф на матеріалі сайту «Новини України та світу – Суспільне | Новини», зокрема рубрики «Природа». До аналізу залучено матеріали, оприлюднені протягом січня – квітня 2024 р. Кількісно в рубриці переважає інформаційна журналістика, що висвітлює актуальні проблеми довкілля за межами України.

У більшості матеріалів рубрики «Природа», тематика яких пов'язана з українським контентом, розглянуто проблеми клімату, зокрема погодних змін. У січні – це тема негоди та її наслідків [1; 5; 9]. Про аномалії погоди йдеться в матеріалі Ю. Свиридюка «У Києві було

чутно не вибухи, а грім: пояснення синоптиків» [15]. Як бачимо, автор привертає увагу до кліматичної теми мілітарним складником. Тематика інформаційних матеріалів за лютий різнопланова: негода [2], наслідки для екології після знищення Каховської ГЕС [6; 13], екоцид як складник військового злочину РФ [16], міжнародний резонанс екологічних наслідків війни в Україні [10]. У березні – матеріал, присвячений популяризації акції Всеукраїнської зоозахисної організації UAnimals: «Спільнота UAnimals оголосила пошук волонтерів, які допоможуть висадять сіянци дерев. Акція має відбутися 23 березня у десятиох областях України» [11]. До стандартного переліку тем – клімат [4; 8] та негода [3] – у квітні долучається сезонна тема алергії [7].

Як бачимо, в рубриці «Природа» переважає звичний, так би мовити, мирний перелік тем. Мілітарний складник, презентований проблемою наслідків підриву Каховської ГЕС та проблемою екоциду, висвітлено недостатньо.

У перспективі доречно простежити екотему в рубриках «Воєнні злочини» та «Люди», де крізь призму особистісних історій розглянуто також проблеми довкілля.

Література:

1. Богданьок Олена. В Україні запрацював цілодобовий Штаб із ліквідації наслідків негоди. URL: <https://suspilne.media/655998-v-ukraini-zapracuvav-cilodobovij-stab-iz-likvidacii-naslidkiv-negodi/>

2. Богданьок Олена. ДСНС попереджає про ожеледицю на дорогах. URL: <https://suspilne.media/681204-dsns-poperedzae-pro-ozeledicu-nad-dorogah/>

3. Богданьок Олена. Негода в Україні: знеструмлені 130 населених пунктів, ДСНС прибирає повалені дерева. URL: <https://suspilne.media/725336-negoda-v-ukraini-znestrumleni-130-naselenih-punktiv-dsns-pribirae-povaleni-dereva/>

4. Богданьок Олена. Пил із Сахари дістався до України – Укргідрометцентр. URL: <https://suspilne.media/718226-pil-iz-sahari-distavsja-do-ukraini-ukrgidrometcentr/>

5. Богданьок Олена. Через негоду можливі обмеження на дорогах – Агентство відновлення. URL: <https://suspilne.media/655166-cerez-negodu-mozlivi-obmezenna-na-dorogah-agentstvo-vidnovlenna/>

6. Кацімон Ольга. Підриу Каховської ГЕС призвів до затоплення понад 80 населених пунктів – ООН. URL: <https://suspilne.media/690770-pidriv-kahovskoi-ges-prizviv-do-zatoplenna-ponad-80-naselenih-punktiv-oon/>

7. Кузьменко Юлія. Весна настала разом з алергією: чому з'являється реакція на цвітіння і чи можна це вилікувати. URL:

<https://suspilne.media/730615-vesna-nastala-razom-z-alerגיעu-comu-zavlaetsa-reakcia-na-cvitinna-i-ci-mozna-ce-vilikuvati/>

8. Кузьменко Юлія. Україну знову накрив пил із Сахари. Чи нормально це для наших широт і наскільки він небезпечний. URL: <https://suspilne.media/731761-ukrainu-znovu-nakriv-pil-iz-sahari-ci-normalno-ce-dla-nasih-sirot-i-naskilki-vin-nebezpecnij/>

9. Кузьменко Юлія. Якою буде погода в Україні із 7 січня. URL: <https://suspilne.media/654058-akou-bude-pogoda-v-ukraini-iz-7-sicna/>

10. Михайлов Дмитро. Міжнародна робоча група щодо екологічних наслідків війни презентувала екологічний договір для України. URL: <https://suspilne.media/681100-miznarodna-roboca-grupa-sodo-ekologicnih-naslidkiv-vijni-prezentovala-ekologicnij-dogovir-dla-ukraini/>

11. Михайлов Дмитро. UAnimals закликає долучитися до висадки сіянців дерев у десятих регіонах України. URL: <https://suspilne.media/709058-uanimals-zaklikae-dolucitisa-do-visadki-sianciv-derev-u-desatoh-regionah-ukraini/>

12. Мялковська Л. М., Жванія Л. В., Войтенко І. Г. Екологічна культура в сучасних медіа в Україні. *Обрії друкарства*. 2023. № 2(14). С. 140–153. [https://doi.org/10.20535/2522-1078.2023.2\(14\).295278](https://doi.org/10.20535/2522-1078.2023.2(14).295278)

13. Незнаєнко Андрій. «Дно Каховського водосховища перетворюється на ліс»: еколог про зміни водойми після підриву Каховської ГЕС. URL: <https://suspilne.media/dnipro/685206-dno-kahovskogo-vodoshovisa-peretvoruetsa-na-lis-ekolog-pro-zmini-vodoymi-pisla-pidrivu-kahovskoi-ges/>

14. Посилення експертизи регіональних журналістів. Екожурналістика в Україні. URL: <https://internews.ua/project/Eco-journalism-in-Ukraine>

15. Свиридюк Юрій. У Києві було чуто не вибухи, а грім: пояснення синоптиків. URL: <https://suspilne.media/659596-u-kievi-bulo-cutno-ne-vibuhi-a-grim-poasnenna-sinoptikiv/>

16. Собенко Надія. В Україні починають збір свідчень воєнних злочинів росіян проти довкілля. URL: <https://suspilne.media/685488-v-ukraini-rosinaut-zbir-svidcen-voennih-zlociniv-rosian-proti-dovkilla/>

17. Яблонський М. Екожурналістика: мілітарний дискурс. *Інновації та особливості функціонування ЗМІ в демократичному суспільстві* : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції / упор. Гарматій О. В. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2022. С. 130–131.

18. Яблонський М. Екожурналістика в сучасних умовах війни в Україні: міжнародний аспект. *Соціальні комунікації: інструменти, технологія і практика* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 28–29 квітня 2023 р. Львів; Торунь : Liha-Pres, 2023. С. 38–42. <https://doi.org/10.36059/978-966-397-313-5-10>